

OSMANLI TARİHİ II

WEEK 5: XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GİRİŞİLEN

REFORM HAREKETLERİ VE ANAYASALLAŞMA

1839 TANZİMAT FERMANI - 1856 ISLAHAT FERMANI-1877

I. MEŞRUTİYET'İN İLAN EDİLMESİ

PROF. DR. YILDIZ DEVECİ BOZKUŞ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

- Yüzyılın Genel Özellikleri
 - II. Ticaret İnkılabı kıtalar arasındaki ekonomik ilişkileri hızla geliştirdi.
 - Geleneksel ekonomik bağlar ve önceliler değişti.
 - İngiltere'nin ihtişamı arttı.
 - 1830-1848 devrimleri Avruap'yı etkiledi.
- Osmanlı Devleti
 - Azınlıklar ve Azınlıklar ilgili meseleler
 - Boğazlar sorunu
 - Osmanlı Devleti'nin stratejik önemi

XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GİRİŞİLEN REFORM HAREKETLERİ VE ANAYASALLAŞMA

- 1839 Tanzimat fermanı
- 1856 Islahat fermanı
- Batılı tarzda yenileşme hareketleri

1839 TANZİMAT FERMANI

- Osmanlı Devleti'nde yöneticilerin tebaa karşısında yerine getirmeye söz verdikleri vaatlerdir.
- Eşit haklar
- Can ve mal güvenliği
- Mali, askeri ve adli alanlarda bir dizi ıslahatları içerir.
- Böylece III. Selim dönemine başlayan «batı kurumlarının alınması» şeklindeki modernleşme yerine «batı fikirleri» yerleşmeye başlamıştır.
- Tanzimat Fermanı iç zorunluluklar sonucu ilan edilmiştir.

TANZİMAT FERMANI'NIN ÖZELLİKLERİ:

- Osmanlı Devleti'nde yenileşme hareketinin önemli bir aşamasıdır.
- İlk dönemlerde daha askerî alanda yapılan ıslahatlar köklü çözümler sunamamıştır.
- Tanzimat'la sadece askerî alanda değil birçok alanda yenileşme adımları atılmıştır.
- Bu süreçte devlet ile tebaa arasındaki ilişkiler haklar üzerine inşa edilmiştir.
- Tanzimat Fermanı bu yönüyle bir tür sosyal bir kontrat olma özelliği taşır.
- Ferman aynı zamanda vatandaş hakları beyannamesi özelliği de içerir.
- Ferman'ın ortaya çıkmasında Avrupa'daki liberalizm ve 1830 ihtilâllerinin önemli bir etkisi vardır.

1856 ISLAHAT FERMANI

- Osmanlı'da toplum Müslüman – Gayrimüslimler arasında eşitlik
- Gayrimüslimlere memur olma, askerlik hakkı
- Yabancılara gayrimenkul edinme hakkı
- Din ve dil nedeniyle bir grubun diğerinden düşük kabul edilmeyeceği
- Bütün dinlere mensup Osmanlı vatandaşlarının dini tören yapma serbestliği
- Islahat Fermanı dış baskılar sonucu ilan edilmiştir.

XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GİRİŞİLEN REFORM HAREKETLERİ VE ANAYASALLAŞMA

- I. Meşrutiyet 1876
 - Hürriyet ve Eşitlik
 - İlk Türk Anayasası Kanuni Esasi 23 Aralık 1876
 - Meşruiyetin ilanı
 - Avrupa anayasaları ile benzer özellikler taşır
 - Mutlak monarşiden anayasalı monarşi sistemine geçiş

1876 KANUN-İ ESASİ'NİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Yasama, Yürütme, Yargıda son söz padişahındır.
- Seçimlerin süresi 4 yıldır.
- İki meclisten oluşur.
- Heyet-i Ayan'ın üyelerini padişah seçer.
- Heyet-i Mebusan'ın üyelerini halk seçer.
- Bu sisteme Meşrutî Monarşi denir.

II. MEŞRUTİYET 1908

- Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti 1889'de kuruldu.
- Aydın ve ordu mensuplarından oluşuyordu.
- II. Abdülhamit'in politikaları nedeniyle birçoğu yurtdışında faaliyetlerini sürdürdü.
- Daha sonra fikir ayrılıkları nedeniyle ikiye bölündü.
- Prens Sabahattin başkanlığında Teşebbüs-i Şahsi ve Adem-i Merkeziyet
- Ahmet Rıza önderliğinde Terakki ve İttihat kuruldu.
- İngiltere ve Rusya'nın Reval'deki görüşmeleri 1908'de son damla oldu.
- İki Cemiyet birleşerek adını İttihat ve Terakki Cemiyeti olarak değiştirdi.
- 24 Temmuz 1908'de Meşrutiyet ilan edildi.

KAYNAKÇA

Şahin, M. (2006). Osmanlı Yöneticilerinde Zihniyet Değişimi ve Batılılaşmanın Başlangıcı. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(3).

Sakal, M. & A.G. Gölçek (2017), "Osmanlı Devleti'nde Mali Bunalım ve Reform", Sosyoekonomi, Vol. 25(34), 11-32-26.

Ali Fuat Öreñç, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi notları.

Osmanlı Tarihi (1789-1876), Yüksel Çelik, Süleyman Kızıltoprak, Muharrem Varol, Davut Hut, Edt: Zekeriya Kurşun, Davut Hut, Anadolu Üniversitesi Yay., 2013, Eskişehir.

Niyazi Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, YKY Yayınları, İstanbul, 2015, pp.41-72.

Abdullah Sami TEKİN, "XIX. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Dahiliye Alanındaki Reformlar", İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 2016, ss. 91- 98.

Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007, pp.75-127.

Mustafa Sakal, Ali Gökhan Gölçek, "Financial Crisis And Reform in the Ottoman State". Sosyoekonomi 25 (2017): ss.11-32.

Harun Şahin, "Osmanlı Vergi Sisteminde Reform ve Temettü' Vergisi", Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37 (2013), ss.45-57.

Stanford J. Shaw, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, Cilt I, Çev: Mehmet Harmancı, İstanbul, 2008, E Yayınları, Pp.277-337.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-I, Türk Dili-I, Murat Yayınları, Ankara, Yayın Kodu: 5005.

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Edt: Derviş Kılınçkaya, Siyasal Yay., 5. Baskı, 2004, Ankara.